

**Методичні рекомендації
зі створення системи управління провайдера
в гідрометеорологічних організаціях**

1. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1. Ці Методичні рекомендації розроблені відповідно до Авіаційних правил України «Вимоги до провайдерів аеронавігаційного обслуговування, провайдерів послуг дизайну процедур польотів, провайдерів аеронавігаційних даних та до системи сертифікації та нагляду за ними», затверджених наказом Державної авіаційної служби України від 30.04.2021 № 700 (зі змінами) (далі – АПУ № 700) та Прийнятних методів визначення відповідності (АМС) та інструктивного матеріалу (GM) до них, затверджених наказом Державної авіаційної служби України від 28.06.2023 № 429.

2. Методичні рекомендації призначені для надання допомоги у реалізації створення системи управління провайдера метеорологічного обслуговування цивільної авіації (далі – провайдер MET) та для полегшення розуміння ефективності системи управління.

3. Методичні рекомендації поширюються на гідрометеорологічні організації Державної служби України з надзвичайних ситуацій, які є провайдерами MET і мають відповідний сертифікат.

2. ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ

У цих Методичних рекомендаціях терміни вживаються в таких значеннях:

авіаційна метеорологічна станція – станція, призначена для проведення спостережень та складання зведень, які використовуються для потреб аеронавігації;

авіаційна безпека – захист цивільної авіації від актів незаконного втручання, який забезпечується комплексом заходів із залученням людських і матеріальних ресурсів;

аеродромний метеорологічний орган – орган, що здійснює метеорологічне обслуговування аеронавігації на аеродромі;

безпека польотів – стан, за якого ризик шкоди чи ушкодження обмежений до прийнятного рівня;

вимоги з безпеки польотів – вимоги, встановлені законодавчими актами, правилами, настановами, інструкціями, нормативно-технічною документацією тощо, виконання яких забезпечує здатність виконувати польоти без загрози для життя та здоров'я людей;

експлуатант аеродрому – юридична особа, що здійснює експлуатацію аеродрому;

експлуатант аеропорту – юридична особа, що є утримувачем сертифіката аеродрому та має сертифікат на право здійснення діяльності з наземного адміністрування в аеропорту. Експлуатант аеропорту може мати також інші сертифікати та здійснювати інші види аеропортової діяльності;

заходи із зменшення ризику – заходи, які застосовуються з метою контролю або попередження небезпек/запобігання ситуацій за яких небезпека може заподіяти шкоду та зменшення ідентифікованих ризиків до прийнятного рівня;

метеорологічне спостереження – оцінка одного або декількох метеорологічних елементів та/або явищ погоди;

метеорологічне зведення (зведення погоди) – повідомлення про результати спостережень за метеорологічними умовами, які характеризують стан погоди у визначеному місці та у фіксований час;

метеорологічне обслуговування – обслуговування, що включає послуги із забезпечення метеорологічними прогнозами, консультаціями і спостереженнями, а також іншу метеорологічну інформацію та послуги, що надаються суб'єктам авіаційної діяльності;

метеорологічний орган - орган, що здійснює метеорологічне обслуговування аеронавігації;

небезпека – умова, випадок або обставина, яка може спровокувати небезпечний ефект;

провайдер аеронавігаційного обслуговування – суб'єкт авіаційної діяльності, який надає послуги з елементів (напрямів) аеронавігаційного обслуговування повітряних суден;

ризик з безпеки польотів – передбачувана ймовірність і серйозність наслідків чи результатів небезпеки;

система управління – сукупність взаємопов'язаних або взаємодіючих елементів організації для встановлення політики, цілей та процесів з метою досягнення встановлених цілей;

суб'єкт авіаційної діяльності – фізичні та юридичні особи незалежно від форми власності, відомчої підпорядкованості, які провадять діяльність у галузі цивільної авіації;

функціональна система – комбінація процедур, людських ресурсів та обладнання, включаючи апаратне і програмне забезпечення, організована для виконання функцій провайдера MET.

Інші терміни, що використовуються в цих Методичних рекомендаціях, вживаються у значеннях, наведених у Повітряному кодексі України, інших нормативно-правових актах у галузі авіації та сфері використання повітряного простору, стандартах і рекомендованій практиці ICAO.

У цих Методичних рекомендаціях використовуються такі скорочення:

- АМП – авіаційний метеорологічний персонал;
- АМСЦ – авіаційна метеорологічна станція цивільна;
- АСМС – автоматизована система метеорологічних спостережень;
- ВЛП – весняно-літній період;
- ВМО – Всесвітня метеорологічна організація;
- ДАСУ – Державна авіаційна служба України;
- ДСНС – Державна служба України з надзвичайних ситуацій;
- ЗВТ – засоби вимірювальної техніки;
- ЗПС – злітно-посадкова смуга;
- ОЗП – осінньо-зимовий період;
- ПС – повітряне судно;
- ОРМЕТ – оперативна метеорологічна інформація;
- СУЯ МОА – система управління якістю метеорологічного обслуговування авіації;
- УкрГМЦ – Український гідрометеорологічний центр;
- ЦА – цивільна авіація;
- AIS (air information services) – обслуговування аеронавігаційною інформацією;
- ANS (air navigation services) – аеронавігаційне обслуговування (включає ATM, CNS, MET, AIS);
- ATM (air traffic management) – організація повітряного руху;
- ATM/ANS (air traffic management / air navigation services) – організація повітряного руху / аеронавігаційне обслуговування;
- ATS (air traffic services) – обслуговування повітряного руху;
- ICAO – Міжнародна організація цивільної авіації;
- MET (meteorological services) – метеорологічне обслуговування;
- METAR – регулярне авіаційне метеорологічне зведення про погоду на аеродромі в кодовій формі ВМО (з прогнозом TREND або без нього);
- MET REPORT – місцеве регулярне зведення про погоду на аеродромі відкритим текстом встановленого формату;
- NOTAM – повідомлення для пілотів, що розсилається засобами електрозв'язку і містить інформацію про введення в дію, стан або зміну будь-якого аеронавігаційного обладнання, обслуговування та правил аеронавігаційного обслуговування чи інформацію про небезпеку, своєчасне попередження про які має важливе значення для персоналу, пов'язаного з виконанням польотів;
- SPECI – спеціальне авіаційне метеорологічне зведення про погоду на аеродромі в кодовій формі ВМО (з прогнозом TREND або без нього);
- SPECIAL – місцеве спеціальне зведення про погоду на аеродромі відкритим текстом встановленого формату;
- TAF – прогноз погоди по аеродрому в кодовій формі ВМО;
- TREND – прогноз погоди для посадки.

3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Провайдер впроваджує та підтримує функціонування системи управління в яку включаються у якості її складових такі системи, як система управління якістю та система управління безпекою.

2. Система управління провайдера включає:

чітко зазначені межі обов'язків та завдань в рамках організації, включаючи прямі завдання відповідального керівника;

опис загальних принципів та підходів провайдера відносно безпеки польотів, якості, авіаційної безпеки, тощо при наданні послуг/функцій, які разом складають політику провайдера, підписану відповідальним керівником;

методи верифікації показників діяльності провайдера, враховуючи показники продуктивності та цільові показники системи управління;

процес визначення змін в організації провайдера та умов її діяльності, що можуть вплинути на встановлені процеси, процедури та послуги, а також, при необхідності, внесення змін у систему управління та/або функціональну систему для їх врахування;

процес аналізу системи управління, визначення причин та наслідків незадовільних показників у системі управління, а також заходи з усунення причин незадовільних показників у системі управління;

процес направлений на забезпечення підготовки та компетентності персоналу провайдера з метою забезпечення безпечного, ефективного, безперервного та стабільного виконання персоналом своїх посадових обов'язків (службових обов'язків). З цією метою провайдер впроваджує та підтримує функціонування політики відбору, підготовки та підтримання компетенції персоналу провайдера;

встановлені методи і засоби забезпечення обізнаності персоналу провайдера у системі управління, що дозволяє інформувати персонал провайдера про важливу інформацію стосовно зміни процесів та процедур і опису причин їх впровадження;

процес забезпечення відповідності аеродромного метеорологічного обладнання, а також його модернізації та продовження строків служби (ресурсу), встановленим вимогам.

3. Система управління має відповідати структурі провайдера та обсягу його діяльності, в тому числі враховувати небезпеки та ризики, пов'язані з типами (обсягами) послуг/функцій, які ним надаються.

4. У межах своєї системи управління провайдер має налагодити взаємодію на офіційному рівні з відповідними провайдерами та зацікавленими суб'єктами авіаційної діяльності з метою:

ідентифікації та оцінки загроз безпеці польотів, пов'язаних з його діяльністю, а також зменшення ризиків;

надання провайдером послуг/функцій згідно з вимогами АПУ № 700.

5. Система управління провайдера має враховувати межі завдань, порядок взаємодії, права та обов'язки стосовно забезпечення безпеки польотів та авіаційної безпеки, що визначені угодою між провайдером та експлуатантом

аеродрому.

6. Провайдер здійснює документування всіх основних процесів і процедур. Перелік документів системи управління провайдера наведено у додатку 1 до цих Методичних рекомендацій. Перелік основних процесів та процедур наведено у додатку 2 до цих Методичних рекомендацій.

7. Документація системи управління провайдера має включати як мінімум:

- зобов'язання відповідального керівника, що заявлені послуги/функції, які надаються провайдером, постійно надаються відповідно до встановлених вимог та документів провайдера;

- сферу застосування та обсяг діяльності провайдера;

- посади та П.І.Б. призначених посадових осіб, зокрема керівного персоналу, на якого покладені обов'язки за впровадження безпеки польотів, системи якості, авіаційної безпеки, системи фінансування та функцій пов'язаних з людськими ресурсами;

- оргштанту структуру (схема), яка відображатиме підпорядкування посадових осіб;

- опис наявних засобів для здійснення всіх завдань та виконання всіх видів діяльності відповідно до встановлених вимог та місця їх розташування;

- процедури, які описують функції провайдера, та процедури, які визначають, як провайдер виконує механізми перевірки відповідності;

- процедуру внесення змін до документації системи управління провайдера.

8. Дублювання інформації в декількох документах не є обов'язковим. Інформація може знаходитись в документах провайдера (наприклад: операційні керівництва, керівництва з підготовки, тощо), які також можна комбінувати.

Провайдер може створювати окремі документи (наприклад: окремі процедури). У цьому випадку керівництва мають містити посилання на такі окремі документи. Такі окремі документи є невід'ємною частиною документації системи управління провайдера.

Документація системи управління провайдера може бути об'єднана в окремий документ (керівництво) або кілька окремих документів (керівництвах) відповідно до розділів АПУ № 700.

4. ПРОЦЕС СЕРТИФІКАЦІЇ ПРОВАЙДЕРА МЕТ

1. Для здійснення аеронавігаційного обслуговування (у частині МЕТ) провайдер має отримати сертифікат провайдера, який засвідчує відповідність провайдера вимогам національних нормативних документів щодо надання метеорологічного обслуговування цивільної авіації.

2. Сертифікат видається Державною авіаційною службою України, за результатами розгляду заявки провайдера після підтвердження відповідності провайдера встановленим вимогам АПУ № 700. Заявка на сертифікат

подається як мінімум за пів року до розрахункової дати отримання сертифіката провайдера.

3. Провайдер відповідає за достовірність інформації, яку подає із заявкою на сертифікат.

Якщо під час розгляду заявки уповноважений орган знайде невідповідність провайдера необхідним вимогам, то видача сертифікату буде призупинена до усунення всіх недоліків.

Якщо провайдер отримує від уповноваженого органу інформацію про виявлені недоліки в роботі та документах, він визначає основну причину невідповідності та розробляє і погоджує з уповноваженим органом план усунення недоліків.

У разі погодження плану усунення недоліків, уповноважений орган приймає рішення про видачу сертифіката і контроль виконання плану.

4. Провайдер МЕТ з валовим річним оборотом у розмірі 1 000 000 євро або менше в частині, що стосується надання послуг, може подати заявку на отримання сертифіката за спрощеними процедурами.

5. Заявка на отримання сертифіката або заявка на внесення змін до сертифіката провайдера здійснюється у формі, визначеній уповноваженим органом і зазначеній в Доповненні 2 Додатку 3 АПУ № 700.

Сертифікат провайдера вважається дійсним, якщо провайдер дотримується вимог, визначених в АПУ № 700, включаючи вимоги, що стосуються сприяння та співпраці з уповноваженим органом.

6. Провайдер сприяє у проведенні інспектувань, аудитів, оцінок, експертиз уповноваженим органом і здійсненню його повноважень.

7. Уповноважений орган може анулювати сертифікат, призупинити його дію, або частково обмежити умови до сертифіката, у випадку, коли зазначені недоліки в роботі провайдера, які були виявленні під час аудиту, або інших форм перевірок, загрожують безпеці польотів.

Якщо з об'єктивних причин уповноважений орган анулює сертифікат, або провайдер відмовляється надавати послуги, сертифікат негайно здається уповноваженому органу.

Уповноважений орган анулює сертифікат, якщо призупинення сертифіката триває довше шести місяців.

5. ОBOB'ЯЗКИ ТА ЗАВДАННЯ ПРОВАЙДЕРА

1. Основні завдання провайдера МЕТ:

метеорологічне обслуговування експлуатантів, членів льотних екіпажів, органів обслуговування повітряного руху (далі – провайдерів ATS), адміністрацій аеропортів та інших суб'єктів авіаційної діяльності;

забезпечення прогнозування погоди на аеродромах та попередження про особливі та небезпечні явища/умови погоди;

проведення метеорологічних спостережень за погодою на аеродромі, обробка даних, випуск зведень погоди та доведення метеорологічної

інформації користувачам;

експлуатація та метрологічне забезпечення засобів вимірювальної техніки, аеродромного метеорологічного обладнання та автоматизованих/автоматичних систем спостережень, систем збору, обробки та передачі інформації;

забезпечення впровадження та функціонування системи управління, заходів з безпеки польотів, авіаційної безпеки та системи управління якістю відповідно до нормативно-правових актів України;

аналіз та удосконалення технологій отримання, обробки та використання авіаційних метеорологічних даних, контроль якості та відповідності метеорологічної інформації вимогам нормативних документів національного та міжнародного рівнів, а також стандартам системи управління якістю.

2. Провайдер метеорологічного обслуговування має:

застосовувати процедури для управління або суттєві зміни до цих процедур та оцінку змін у функціональних системах;

мати сертифікат провайдера для здійснення метеорологічного обслуговування;

нести відповідальність за захист та збереження створеної метеорологічної інформації;

гарантувати, що всі ризики пов'язані з безпекою польотів, визначені, оцінені та знижені до прийняттого рівня;

здійснювати оцінку рівня загрози та ризиків для цивільної авіації, забезпечення заходів з авіаційної безпеки, контролю якості авіаційної безпеки та підготовки персоналу АМСЦ з авіаційної безпеки;

надавати персоналу АМСЦ операційні керівництва для використання та постійно підтримувати їх актуальність;

забезпечувати наявність належних та відповідних засобів для здійснення всіх завдань та виконання всіх видів діяльності;

гарантувати, що під час укладання договорів або передачі будь-якої частини його діяльності іншим організаціям договірною діяльністю, система управління або її складова, відповідає встановленим вимогам;

надавати сповіщення про події, пов'язані з метеорологічним обслуговуванням польотів повітряних суден на аеродромі;

складати та надавати річний звіт про свою діяльність до УкрГМЦ та ДАСУ.

3. Провайдер впроваджує механізми перевірки відповідності своєї організації і процедур встановленим вимогам та коректності процедур. Перевірка відповідності включає систему зворотного зв'язку для доведення результатів перевірки до відповідального керівника з метою забезпечення ефективного впровадження заходів з усунення недоліків.

4. Провайдер здійснює моніторинг показників ефективності (діяльності) функціональної системи та в разі виявлення зниження її показників, встановлює їх причини та усуває або зменшує вплив можливих негативних наслідків.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ

1. Обов'язки керівника гідрометеорологічної організації, яка має сертифікат провайдера МЕТ:

здійснює керівництво діяльністю гідрометеорологічної організації (далі – організація), несе персональну відповідальність за виконання покладених на неї завдань і функцій;

визначає компетенцію та відповідальність своїх заступників та керівників підпорядкованих структурних підрозділів;

забезпечує повне та своєчасне виконання планів роботи організації і підпорядкованих структурних підрозділів, доведення і виконання наказів, розпоряджень і доручень УкрГМЦ, ДСНС, а також настанов з питань гідрометеорологічної діяльності;

розробляє проекти положення, штатного розпису та структури організації і подає їх на затвердження до УкрГМЦ;

несе відповідальність та вживає заходи щодо усунення виявлених недоліків у метеорологічній інформації;

видає у межах повноважень накази організаційно-розпорядчого характеру, організовує і контролює їх виконання;

планує технічний розвиток організації;

проводить контроль за розробкою внутрішніх документів організації та їх використанням;

розробляє і схвалює політику з реалізації необхідних планів та систем для поточних видів діяльності;

ставить цілі в області метеорологічного обслуговування авіації та стежить за ходом їх досягнення;

належним чином розподіляє ресурси;

призначає відповідальних за виконання заходів з безпеки польотів та авіаційної безпеки;

забезпечує виконання зобов'язань організації стосовно безпеки польотів та авіаційної безпеки та використовує процедуру сповіщення про події у метеорологічному обслуговуванні;

доводить політику до відома всієї організації, з тим щоб гарантувати, що кожен, хто працює, розуміє цю політику і працює відповідно до неї;

періодично переглядає політику з метою підтримки її в актуальному стані;

забезпечує постійне поліпшення методів та засобів управління організації;

проходить сертифікацію провайдера МЕТ та системи управління якістю;

організовує заходи забезпечення кібербезпеки в телекомунікаційних та інформаційних системах, які використовуються в організації;

забезпечує відповідність політики обсягам послуг, що надаються провайдером;

забезпечує належними фінансовими ресурсами з метою реалізації політики;

просуває обізнаність персоналу провайдера про показники діяльності, вимоги щодо надання послуг/функцій, а також про вплив роботи персоналу на безпеку польотів;

виконує інші функції відповідно до покладених завдань.

2. Керівник організації визначає повноваження та обов'язки призначених посадових осіб, зокрема керівного складу, на яких покладено обов'язки щодо організації роботи АМСЦ, функцій, пов'язаних з людськими ресурсами, впровадження системи управління провайдера МЕТ.

3. Начальник АМСЦ забезпечує періодичний перегляд та виконання процесів, які необхідні відповідно до системи управління, підтримує ефективність та звітує перед керівником організації про її показники, а також надає інформацію про необхідність покращення її складових.

4. Начальник АМСЦ здійснює керівництво діяльністю АМСЦ, планує і організовує роботу, забезпечує повне та своєчасне виконання планів роботи, доведення і виконання наказів та вказівок організації та несе персональну відповідальність за виконання покладених на АМСЦ завдань.

5. Начальник АМСЦ забезпечує складання щомісячних та річних планів роботи та звітів про їх виконання.

Річний план гідрометеорологічної діяльності АМСЦ є однією з частин плану організації, який подається на підпис керівнику організації і далі на затвердження директору УкрГМЦ.

6. Керівники підрозділів (відділів, секторів) АМСЦ здійснюють:

організацію оперативної роботи підрозділу;

підготовку персоналу з метеорологічного обслуговування ЦА;

підготовку технологій та робочих інструкцій;

контроль роботи програмного забезпечення автоматизованих/автоматичних метеорологічних систем спостережень та архівації метеорологічної інформації;

контроль за циклом використання ЗВТ з метою недопущення використання невідповідного аеродромного метеорологічного обладнання;

оцінку якості та своєчасності передачі метеорологічної продукції суб'єктам авіаційної діяльності;

оцінку роботи спеціалістів та несуть персональну відповідальність за якість їх роботи;

уточнення переліку метеорологічної інформації до зведеного плану підготовки та передачі авіаметеорологічної інформації гідрометеорологічними організаціями ДСНС (щорічно).

7. Представник керівництва з якості організації та начальник АМСЦ несуть відповідальність за підготовку персоналу у сфері питань управління якістю метеорологічного обслуговування ЦА.

7. ПОЛІТИКА ПРОВАЙДЕРА

1. Основною метою діяльності провайдера MET є підтримка на достатньо високому рівні виконання своїх функцій за призначенням, забезпечення безпеки польотів у метеорологічному відношенні, здійснення якісного метеорологічного обслуговування польотів ПС на аеродромі, постійного зростання задоволеності замовників наданими послугами з дотриманням вимог законодавства та авіаційних правил України, стандартів ІКАО і документів ВМО.

2. Політика провайдера MET асоціюється в більшій мірі із політикою з якості, яка націлена на ефективність забезпечення послуг/функцій з метою досягнення найвищого рівня безпеки польотів у повітряному просторі, де провайдер надає послуги/функції.

3. Політика провайдера є документом, який описує загальні принципи та підходи організації до системи управління відносно всіх її складових.

Реалізація політики досягається за рахунок:

потенціалу керівництва гідрометеорологічної організації;

забезпечення функціонування системи управління провайдера відповідно до АПУ № 700;

забезпечення відповідності СУЯ МОА вимогам ДСТУ ISO 9001:2015, постійного поліпшування СУЯ МОА;

підвищення технічного та технологічного рівня аеродромного метеорологічного обладнання за допомогою модернізації, впровадження сучасних методів обробки та надання метеорологічної інформації користувачам;

визначення потреби в персоналі та його компетентності, підвищенні кваліфікації персоналу та формуванні у працівників свідомого прагнення до постійного покращення метеорологічного обслуговування;

комплектування штату працівниками відповідної кваліфікації;

проведення моніторингу метеорологічної продукції (види, строки, формат) з метою визначення відповідності їх вимогам нормативних документів;

дотримання встановлених вимог щодо вимірювання, метрологічного підтвердження та умов експлуатації аеродромного метеорологічного обладнання;

відкритості для зворотного зв'язку, зокрема щодо скарг, дотримуючись принципів доступності, об'єктивності, конфіденційності (у встановлених законодавством випадках), відповідальності та швидкого реагування.

4. Політика формується керівництвом організації та має:

відображати відповідальність провайдера забезпечувати моніторинг і оцінку ефективності в частині надання послуг/функцій, забезпечувати безпеку польотів, забезпечувати проактивні та системні підходи при наданні послуг/функцій;

відповідати обсягам послуг/функцій, що надаються;

відображати цілі стосовно надання послуг/функцій та показників

діяльності;

включати процедури надання звітності;

включати процедури надання сповіщень про події з безпеки польотів;

підтримувати та постійно підвищувати показники забезпечення безпеки польотів;

бути доведена до персоналу, а також бути доступною, зрозумілою та актуальною;

постійно підвищувати загальну ефективність системи управління.

5. Високий рівень задоволеності суб'єктів авіаційної діяльності досягається шляхом:

стабільної якості метеорологічного обслуговування;

своєчасного надання продукції та послуг;

своєчасної реакції на звернення замовників;

підвищення технічного та технологічного рівня провайдера MET;

виконання законодавчих та нормативно-правових актів щодо метеорологічного обслуговування цивільної авіації.

8. ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ПРОВАЙДЕРАМИ І СУБ'ЄКТАМИ АВІАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Взаємодія на офіційному рівні між усіма провайдерами та зацікавленими суб'єктами авіаційної діяльності на аеродромі організовується шляхом укладання відповідних угод або договорів.

Договір на діяльність включає всі види діяльності провайдера відповідно до умов сертифіката, а також діяльність інших провайдерів, які виконують аеронавігаційне обслуговування.

Для забезпечення функціонування провайдеру MET необхідно заключити договори з провайдером ATS, експлуатантом аеродрому, авіакомпаніями та іншими суб'єктами авіаційної діяльності.

Договори мають включати визначення меж відповідальності між провайдерами.

Провайдер має гарантувати, що під час укладання договорів договір на діяльність відповідає встановленим вимогам.

Договір вважається укладеним, якщо між сторонами досягнуто згоди за всіма умовами визначеними законодавством, а саме:

предмет договору;

права та обов'язки сторін за договором;

відповідальність сторін;

строк дії договору;

порядок виконання, здачі та приймання робіт (надання послуг);

технічні вимоги (у разі потреби);

ціна договору (вартість товарів, робіт, послуг), порядок розрахунків;

форс-мажорні обставини;

порядок врегулювання спорів;

юридичні адреси сторін та банківські реквізити;
додатки до договору.

Зміни або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом, та оформляється додатковими угодами до договору.

2. Порядок взаємодії з аеродромними службами та провайдером ATS у випадку виникнення льотного інциденту або передумови до нього розробляється як окрема Інструкція.

3. Кожен працівник АМСЦ повинен здійснювати координацію дій відповідно до Інструкції про порядок дій та взаємодію посадових осіб АМСЦ з експлуатантом аеродрому та провайдером ATS стосовно заходів з безпеки польотів при метеорологічному обслуговуванні авіації.

9. ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. Для покращення діяльності гідрометеорологічної організації складається програма розвитку організації. Вона надає реальний шанс організації сконцентрувати зусилля на досягненні стратегічних цілей, забезпечити організаційну та ресурсну підтримку реалізації стратегії організації.

2. Досягнення поставлених цілей повинно забезпечувати гарантію якості метеорологічної продукції та послуг, яка базується на:

максимально повному задоволенні вимог та очікувань авіаційних споживачів щодо наданих послуг з метеорологічного обслуговування авіації та якості продукції;

виконанні всіх законодавчих і нормативно-правових вимог України щодо метеорологічного обслуговування цивільної авіації;

досягненні ділової репутації та поваги в сфері виробничої та господарсько-економічної діяльності організації;

виконанні всіх замовлень на метеорологічну продукцію, що реалізується організацією, та надання послуг на умовах, визначених в результаті дослідження вимог та сподівань споживачів;

забезпеченні ефективного функціонування та поліпшення управління персоналом шляхом підвищення кваліфікації.

3. Програма розвитку складається провайдером МЕТ на період мінімум п'ять наступних років.

4. Провайдер надає уповноваженому органу програму розвитку у місячний строк після її складання, але не пізніше дати початку її виконання.

5. На основі програми розвитку провайдер складає річний план на наступний рік, який конкретизує програму та описує будь-які зміни до неї у порівнянні з попереднім річним планом.

10. ПРОЦЕС АНАЛІЗУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ, МОНІТОРИНГ ПОКАЗНИКІВ, МЕТОДИ ВЕРИФІКАЦІЇ

1. Аналіз системи управління проводиться для підтвердження того, що система придатна до застосування, ефективна та відповідає всім нормативним вимогам. Аналіз здійснюється періодично за рішенням вищого керівництва провайдера.

2. Здійснюється верифікація виконання: документації системи управління, керівництв, операційних документів, умов надання послуг, внутрішніх процесів та процедур, а також послуг, що надаються.

Перегляд включає оцінку можливостей для покращення роботи функціональної системи та оцінку необхідності впровадження змін у системі. Для цього створюються процеси внутрішнього аудиту, який здійснює організація.

Зазначені заходи додатково супроводжуються зовнішніми аудитами: комплексними інспекціями УкрГМЦ та аудитами фахівців ДАСУ.

3. За результатами інспекцій складаються акти. Провайдером здійснюється аналіз результатів інспекцій та аудитів і розробляється план усунення недоліків, зазначених в актах.

Провайдер подає в ДАСУ план усунення недоліків (додаток 3 до цих Методичних рекомендацій).

Провайдер може надати до уповноваженого органу запит на перенесення строків виконання заходів з усунення недоліків (додаток 4 до цих Методичних рекомендацій). Запит на перенесення строків подається із супровідним листом. При цьому додатково зазначаються аргументи, що є причиною необхідності перенесення строків, зазначених у пункті плану із представленням відповідних доказів виконання частини заходів з усунення недоліку із доказовою документацією.

Результати інспекцій і аудитів доводяться до персоналу метеорологічного органу в частині, що стосується певних категорій спеціалістів. Акти перевірки метеорологічного органу зберігаються у начальника АМСЦ.

4. Методи верифікації показників системи управління:
підтримка пильності безпосередньо керівниками підрозділів (відділів, секторів) АМСЦ, контроль у повсякденній діяльності;
регулярні оперативні перевірки, внутрішні і зовнішні;
вибіркове з'ясування думок персоналу з питань забезпечення безпеки польотів, авіаційної безпеки та системи управління якістю;
систематичний аналіз всіх відомостей про виявлені проблеми і прийняті заходи;

інформування всього персоналу АМСЦ про показники безпеки польотів, авіаційної безпеки та системи управління якістю.

5. Провайдер сприяє у проведенні інспектувань, аудитів, а також співпрацює з організаціями, які перевіряють провайдера для забезпечення результативного та ефективного здійснення повноважень.

11. УПРАВЛІННЯ ПОКАЗНИКАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВАЙДЕРА

1. З метою досягнення ефективності заходів з підтримання та поліпшення системи управління, провайдер розробляє і впроваджує цільові показники. Показники встановлюються з реальних значень та в подальшому зводяться до мінімальних.

Цільові показники системи управління провайдера МЕТ наведено у додатку 5 до цих Методичних рекомендацій.

12. ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК, ЗАХОДИ З УСУНЕННЯ НЕЗАДОВІЛЬНИХ ПОКАЗНИКІВ

1. У разі виявлення незадовільної продукції, помилок персоналу з надання метеорологічного обслуговування, незадовільних показників діяльності або претензій від суб'єктів авіаційної діяльності керівництво провайдера вживає необхідних заходів:

з'ясування причин незадовільних показників;

планування та реалізація заходів з усунення недоліків у метеорологічному обслуговуванні;

внесення змін у процедури системи управління, безпеки польотів, авіаційної безпеки та системи управління якості (у разі необхідності);

здійснення контролю за виконанням запланованих заходів.

13. ПРОЦЕС МЕТЕОРОЛОГІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

1. Метеорологічне обслуговування цивільної авіації належить до аеронавігаційних послуг та є однією зі складових безпеки польотів повітряних суден. Метою метеорологічного обслуговування цивільної авіації є сприяння безпечній, регулярній та ефективній аеронавігації.

2. Метеорологічне обслуговування здійснюється відповідно до вимог АПУ № 700 та інших нормативно-правових актів в частині метеорологічного обслуговування цивільної авіації з урахуванням дотримання стандартів ІКАО та документів ВМО.

3. Метеорологічне обслуговування включає послуги із забезпечення метеорологічними прогнозами, консультаціями і спостереженнями, а також іншу метеорологічну інформацію та послуги, що надаються суб'єктам авіаційної діяльності.

4. Провайдер надає послуги відкрито і прозоро, оприлюднює умови доступу до послуг (зміни у доступі до послуг) та впроваджує процес консультацій з користувачами на регулярній основі або, за необхідності, індивідуально або колективно при змінах у наданні послуг.

Провайдер не має вести дискримінаційну політику за ознаками національності або іншими ознаками стосовно відповідних користувачів чи суб'єктів, які мають відношення до послуг/функцій провайдера.

5. Провайдери метеорологічного обслуговування здійснюють метеорологічне обслуговування цивільної авіації через аеродромні метеорологічні органи та авіаційні метеорологічні станції.

6. Аеродромний метеорологічний орган:

складає та/або одержує прогнози погоди та іншу відповідну метеорологічну інформацію, необхідну для виконання своїх функцій та надає прогнози погоди та/або попередження щодо умов погоди на аеродромах, за які він відповідає і, за необхідності, випускає корективи до них;

надає метеорологічну інформацію провайдерам ATS, керівництву/службам аеропорту, провайдерам AIS та органам метеорологічного стеження Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (Украерорух);

проводить інструктажі, надає консультації та польотну документацію членам льотного екіпажу та/або іншому персоналу, який пов'язаний з виконанням польотів;

за необхідності забезпечує метеорологічною інформацією органи пошуково-рятувальних служб і здійснює координацію із зазначеними органами під час проведення пошуково-рятувальних операцій.

7. Авіаційна метеорологічна станція:

проводить регулярні спостереження за метеорологічними елементами та здійснює постійне стеження за погодними умовами на аеродромі;

складає регулярні та спеціальні зведення погоди, які використовуються для потреб аеронавігації, розповсюджує їх до Київського та міжнародних банків метеорологічних даних;

складає місцеві регулярні та місцеві спеціальні зведення погоди, які розповсюджуються лише на аеродромі;

інформує провайдера ATS та експлуатанта аеродрому про зміни технічного стану АСМС або їх компонентів.

Порядок проведення метеорологічних спостережень за погодою, види та обсяг метеорологічної інформації, форми і засоби її доведення користувачам на кожному конкретному аеродромі визначаються «Інструкцією з метеорологічного обслуговування польотів ПС на аеродромі», яка розробляється та затверджується провайдером MET, погоджується провайдером ATS та керівником експлуатанта аеродрому/аеропорту.

8. Система управління провайдера MET містить заходи із забезпечення відповідності метеорологічної інформації, яка надається користувачам, встановленим вимогам щодо географічної та просторової зони її дії, формату та змісту, часу та частоти випуску і терміну дії інформації, а також точності вимірів метеорологічних величин, метеорологічних спостережень та прогнозів погоди.

9. З метою виявлення помилок в метеорологічній інформації та їх виправлення або виключення проводиться оперативний контроль безпосередньо на АМСЦ.

Контроль складається з аналізу результатів спостережень і вимірювань, перевірки правильності складання зведень і прогнозів погоди та надання необхідної метеорологічної інформації користувачам, а також контроль передачі авіаційної метеорологічної інформації каналами зв'язку. Проведення оперативного контролю на АМСЦ є важливим етапом робочого циклу виготовлення продукції, оскільки деякі виявлені при цьому помилки неможливо виправити згодом.

При своєчасному виявленні персоналом невідповідності продукція переробляється для приведення її у відповідність до встановлених вимог.

10. Для надання послуг провайдер має наявні ресурси, які необхідні для виконання метеорологічного обслуговування ЦА. До цих ресурсів відносяться системи, засоби, включаючи джерела живлення, обладнання, персонал.

11. Провайдер розробляє операційні керівництва для використання в роботі персоналом метеорологічного органу та постійно підтримує їх актуальність.

До операційних керівництв відносяться: інструкції, технології, положення, посадові інструкції, регламенти робіт, коди, а також процедури/процеси, які необхідні для виконання посадових обов'язків персоналу.

Робочі інструкції складаються для всіх основних процесів виготовлення продукції. Відповідальність за складання інструкцій, внесення змін до них та контролю за їх виконанням несуть керівники підрозділів (відділів, секторів) АМСЦ.

12. Провайдер забезпечує захист та збереження створеної метеорологічної інформації та продукції шляхом її архівації на електронних та паперових носіях.

При наявності автоматизованих метеорологічних систем архівуються значення всіх виміряних та розрахованих елементів погоди, всі випущені зведення погоди, додаткова інформація.

Збереження та архівація метеорологічної продукції здійснюється синоптиками та техніками-метеорологами у відповідних журналах і підшивках на паперових носіях.

Інформація зберігається таким чином, щоб її неможливо було несанкціоновано пошкодити, скорегувати, видалити або скопіювати. Формат та період зберігання інформації зазначається в «Інструкції з метеорологічного обслуговування польотів ПС на аеродромі».

14. ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ АЕРОДРОМНОГО МЕТЕОРОЛОГІЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

1. Склад та розміщення на аеродромі метеорологічного обладнання має відповідати вимогам наказів Державної авіаційної служби України від 30 квітня 2021 року № 700, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30

липня 2021 року за № 991/36613 (зі змінами) та від 09 квітня 2024 року № 231, а саме:

відповідати умовам використання ЗПС;

передбачати резервування метеорологічного обладнання (умови резервування встановлює провайдер MET);

забезпечуватись резервним джерелом електропостачання, яке здатне забезпечувати електропостачання при відмові основного джерела електроживлення;

забезпечуватись каналами зв'язку для передачі результатів вимірювання від датчиків до АСМС або окремих засобів відображення вимірних метеорологічних величин;

бути справним;

мати термін експлуатації, встановлений на підставі документів, що регламентують експлуатацію АМО;

проходити періодичні калібрування відповідно до офіційно визнаного стандарту з періодичністю, що гарантує його експлуатаційну придатність і точність. У випадку, якщо методи чи стандарти калібрування не визначено, калібрування АМО повинно виконуватись відповідно до вимог ISO 10012.

2. Аеродромне метеорологічне обладнання застосовується для метеорологічного обслуговування польотів на аеродромі після його сертифікації.

3. Провайдер MET:

впроваджує процедури оцінки стану наявного АМО та забезпечення його відповідності умовам надання метеорологічного обслуговування на аеродромі;

веде облік АМО, включаючи апаратне та програмне забезпечення, що використовується системами метеорологічних спостережень для здійснення метеорологічних спостережень на аеродромі, для обробки метеорологічної інформації та для доведення/отримання метеорологічної інформації;

організовує періодичне інспектування аеродромних метеорологічних органів та авіаційних метеорологічних станцій щодо правильності експлуатації метеорологічного обладнання аеродромів, його технічного стану, відповідності складу та розміщення встановленим вимогам, умовам експлуатації, укомплектованості інженерно-технічним персоналом та рівня його підготовки.

Оцінка стану метеорологічного обладнання та його відповідності умовам метеорологічного обслуговування польотів на аеродромі документується та оформлюється у вигляді акту.

4. Модернізація та продовження строку експлуатації метеорологічного аеродромного обладнання має відповідати вимогам діючих в Україні нормативних актів.

15. ПРОЦЕДУРА ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТА/АБО СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

1. Причиною змін у функціональній системі можуть бути різні обставини як внутрішні, які залежать від провайдера МЕТ, так і зовнішні, які не залежать від провайдера. Зовнішні виникають через зміни обставин у роботі інших провайдерів, з якими співпрацює провайдер МЕТ і які мають значний вплив на функціональну систему провайдера.

До внутрішніх обставин можуть відноситися зміни в обладнанні, включаючи апаратне та програмне забезпечення, зміна функцій, які були закріплені за підрозділом, методів та засобів їх виконання, зміна у годинах роботи персоналу, діяльність яких впливає на безпечне надання послуг, зміна штатного розпису.

Зміни можуть бути заплановані на середньострокову або довгострокову перспективу і такі, що виявлені під час перегляду системи управління у разі виникнення незадовільних показників. До таких змін можуть належати заміна обладнання та програмного забезпечення, стратегічні цілі із забезпечення безпеки польотів та інші.

Опис елементів, які змінюються, включає: суть, функціональність, місцезнаходження, показники ефективності, порядок технічного обслуговування та ремонту, розподіл обов'язків стосовно таких елементів. Інтерфейси та взаємодія між обладнанням, а також між обладнанням та персоналом, мають включати порядок їх взаємодії, наприклад: мову, фразеологію, протоколи, формати, порядок, часові рамки, засоби передачі.

В договорах між провайдером МЕТ та іншими суб'єктами авіаційної діяльності, які виконують аеронавігаційне обслуговування, необхідно включати вимогу про повідомлення про зміни у інших провайдерів, які надають провайдеру МЕТ послуги, якщо ці зміни будуть мати вплив на надання послуг.

2. Перш ніж вносити зміни, провайдер в обов'язковому порядку визначає причину недоліків в системі функціонування, що допоможе у плануванні заходів з усунення недоліків і покращення відповідних показників у майбутньому.

Провайдер, який планує впровадити зміни у функціональній системі або системі управління, повідомляє завчасно про це ДАСУ і надає за її запитом додаткову інформацію, яка допоможе ДАСУ провести оцінку обґрунтування провайдером можливих відхилень від раніше погоджених процедур.

Провайдер має включити у повідомлення, як мінімум, таку інформацію:

- найменування провайдера, який надає повідомлення;
- унікальний ідентифікаційний номер зміни;
- номер версії повідомлення;
- найменування зміни;
- дата подачі первинного повідомлення про зміну у функціональній системі;
- дата впровадження в операційне застосування зміни (або розрахункова дата впровадження в операційне застосування зміни);
- опис зміни та наслідки зміни;

список провайдерів і зацікавлених суб'єктів авіаційної діяльності, яких стосується впровадження зміни;

особа, відповідальна за забезпечення зміни;

П.І.Б., номер телефону та електронна адреса особи, яка супроводжує процес впровадження зміни.

Без попереднього погодження вносяться зміни стосовно персоналу (призначення на посади, скорочення, зміни у штатному розписі та інше). Зміна правового статусу провайдера, організаційно-правової форми, форми власності та/або місцезнаходження провайдера, зміни в наданні метеорологічної інформації, заміна обладнання, зміни у програмному забезпеченні вносяться з попереднім погодженням з ДАСУ.

3. Про внесення або скасування змін провайдеру необхідно поінформувати інших зацікавлених суб'єктів авіаційної діяльності, з якими здійснюється взаємодія в метеорологічному обслуговуванні.

4. Провайдеру необхідно вести реєстр наданих до ДАСУ змін. В реєстрі необхідно вказати в якому статусі знаходиться зміна: запланована, оцінюється, в процесі імплементації, імplementована, скасована. Також зазначається інформація про рішення уповноваженого органу щодо оцінки зміни та посилення на документацію, в якій зазначено погодження аргументів уповноваженим органом.

5. Методи інформування усіх зацікавлених суб'єктів про внесені зміни повинні бути доступними, тому провайдер має публікувати інформацію про зміни у Збірнику аеронавігаційної інформації України.

З усіма змінами необхідно ознайомити персонал метеорологічного органу і провести його підготовку до впровадження зміни в операційне використання, щоб зміни не мали негативного впливу на роботу фахівців.

16. ПРОЦЕДУРА УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ ПРИ ОБСТАВИНАХ НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

1. Процедура управління змінами має враховувати можливість впровадження змін без надання повідомлення про зміну у функціональній системі, оскільки може виникнути необхідність впроваджувати негайні дії, які направлені на відновлення безпеки польотів, а тому, надання повідомлення про зміну до уповноваженого органу відповідно до параграфу ATM/ANS.OR.A.045 та очікування отримання відповіді є небезпечним. До таких змін належать:

зміни термінового характеру, які публікуються за допомогою повідомлень для пілотів (NOTAM);

зміни термінового характеру, які пов'язані із виконанням планів заходів на випадок обставин, що обмежують або унеможливають надання послуг та/або виконання функцій (планів дій на випадок непередбачуваних обставин) відповідно до ATM/ANS.OR.A.070;

інші зміни, пов'язані із негайним усуненням раптових обставин, які

призведуть до подій з безпеки польотів.

17. ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПРОВАЙДЕРА

1. Для забезпечення безпечного, ефективного, безперервного та стабільного виконання персоналом метеорологічного органу своїх посадових обов'язків провайдер впроваджує та підтримує функціонування політики відбору, підготовки та підтримання компетенції персоналу.

Відповідні вимоги до належної освіти, професійної підготовки, навичок та досвіду персоналу зазначені в документі «Вимоги до підготовки авіаційного метеорологічного персоналу», затверджені наказом Державної гідрометеорологічної служби від 28.10.2010 № 60, та відображаються у посадових інструкціях працівників.

2. Підставою для організації проведення навчання персоналу є затверджені план підвищення кваліфікації та плани технічних навчань.

Працівники метеорологічного органу регулярно (1 раз на 5 років) проходять навчання на курсах підвищення кваліфікації при вищих та середніх спеціальних учбових закладах з отриманням відповідного сертифікату.

Керівники підрозділів (секторів, відділів) АМСЦ раз на рік проводять аналіз потреби в навчанні та підвищенні кваліфікації працівників у професійній сфері та готують свої пропозиції.

Крім зовнішнього навчання персонал проходить внутрішню підготовку, яка полягає в самостійній підготовці та у технічних навчаннях.

Самостійна підготовка персоналу проходить під керівництвом його безпосереднього керівника (начальника/завідуючого відділу, сектору), якій визначає цілі, методи, обсяг та зміст навчального матеріалу.

Самостійна підготовка персоналу може здійснюватися також у формі онлайн-навчання на освітніх веб-платформах, участі у конференціях, фахових семінарах, тренінгах.

Двічі на рік в ході підготовки до роботи в умовах ВЛП та ОЗП проводиться атестація спеціалістів, залучених до метеорологічного обслуговування авіації. Результати атестації спеціалістів до ВЛП та ОЗП оформляються у вигляді протоколів та зберігаються у начальників АМСЦ.

3. Для підтвердження відповідності АМП стандартам компетентності, що визначені у ВМО № 49 «Технічний регламент. Збірник основних документів № 2. Том I - Загальні метеорологічні стандарти і практика, що рекомендується», проводиться оцінювання компетентності персоналу – як внутрішнє, так і зовнішнє.

Внутрішнє оцінювання проводиться раз на два роки на місцевому рівні експертною групою з числа керівників та провідних спеціалістів.

Зовнішнє оцінювання проводиться раз на п'ять років експертними групами, які затверджуються наказом Державної служби України з

надзвичайних ситуацій. Доказами оцінювання є протоколи оцінювання та звіти, які зберігаються у начальника АМСЦ.

Порядок проведення оцінювання компетентності викладений в «Методичних рекомендаціях з оцінювання компетентності авіаційного метеорологічного персоналу», затверджених наказом ДСНС від 05.12.2014 № 680.

Для кожного фахівця АМСЦ розроблене портфоліо, яке є підтвердженням його кваліфікації, компетентності та досвіду. До портфоліо включаються відомості про освіту, підвищення кваліфікації, участь у семінарах та конференціях з питань авіаційної метеорології, дані про самопідготовку та інші відомості.

18. МЕТОДИ І ЗАСОБИ ДОСЯГНЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПРО ЗМІНУ ПРОЦЕСІВ І ПРОЦЕДУР

1. Обізнаність персоналу про зміни у процесах та процедурах метеорологічного обслуговування авіації, прийнятих провайдером МЕТ, досягається шляхом:

- проведення нарад з персоналом, що залучені до реалізації відповідних процесів і процедур;

- проведення інструктажів;

- особистого доведення інформації керівниками структурних підрозділів.

2. Провайдером здійснюється документування внесених змін в операційні системи. Зміни вносяться у відповідні інструкції, методики, функціональні обов'язки, технології, допоміжну документацію.

19. ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ З БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ

1. Провайдер МЕТ здійснює діяльність, яка опосередковано впливає на безпеку польотів через провайдера АТС або користувача послуг. Тому провайдер МЕТ має систему управління, яка націлена на ефективність забезпечення послуг (тобто забезпеченням послуг з точки зору точності, надійності, цілісності, доступності, своєчасності, тощо).

2. Заходи з безпеки польотів при метеорологічному обслуговуванні полягають у випереджальному зменшенні факторів ризику до того, як вони призведуть до авіаційних подій та інцидентів.

3. Ієрархія відповідальності за забезпечення безпеки польотів в організації відображається в організаційних схемах, документах, що визначають обов'язки підрозділів, а також в посадових інструкціях фахівців.

4. Заходи з безпеки польотів складаються з наступних компонентів: зобов'язання та відповідальність керівника організації за дотримання заходів з безпеки польотів;

- координація планів заходів при виникненні аварійних ситуацій;

- виявлення небезпечних факторів;

- оцінка і зниження ризиків з безпеки польотів;
- постійне удосконалення;
- підготовка і навчання персоналу;
- обмін інформацією з безпеки польотів.

5. З метою реалізації вимог АПУ № 700 стосовно забезпечення безпеки польотів, провайдеру МЕТ необхідно:

- впровадити систему надання сповіщень про події з безпеки польотів;
- визначити відповідальність персоналу АМСЦ у сфері безпеки польотів в посадових інструкціях;

- забезпечити належну координацію дій на випадок аварійних ситуацій з іншими організаціями (з якими взаємодіє провайдер при наданні своєї продукції та послуг);

6. В існуючих документах (інструкціях, технологіях, керівництвах) провайдер передбачає аспекти із забезпечення безпеки польотів.

7. Політика і цілі в області забезпечення безпеки польотів реалізуються у взаємодії з представником вищого керівництва аеропорту/аеродрому за забезпечення безпеки польотів.

8. З метою забезпечення дотримання професійних стандартів пропонується, щоб представник вищого керівництва організації очолив в організації програму управління ризиками. Таку додаткову функцію слід включити до опису посадових обов'язків цього керівника чи кола його повноважень.

9. Головною метою управління факторами ризику з безпеки польотів є об'єктивна оцінка ризиків, пов'язаних з виявленням небезпечних факторів, а також розробка та реалізація ефективних та прийнятних рішень щодо зменшення (або унеможливлення) факторів ризику з безпеки польотів.

10. Управління ризиками включає в себе ідентифікацію, аналізування, контролювання, оброблення і моніторинг ризиків, а також виконання необхідних дій щодо них.

Процес управління ризиками з безпеки польотів включає наступні етапи:

- виявлення проблем з безпеки польотів;
- оцінка ризиків виявлених проблем;
- визначення та планування коригувальних заходів;
- впровадження та реалізація коригувальних заходів.

11. Для виявлення небезпечних факторів використовуються наступні методики:

реагуючий підхід – ця методика передбачає аналіз результатів або подій, що мали місце у минулому. Небезпечні фактори виявляються в процесі розслідування подій, пов'язаних з безпекою польотів і є чіткими показниками недоліків в системі і завдяки цьому можуть використовуватися для визначення небезпечних факторів, які або сприяють такій події, або мають прихований характер;

проактивний підхід – ця методика передбачає аналіз існуючих або реально виникаючих ситуацій. Такий підхід означає активний пошук небезпечних факторів в існуючих процесах;

прогнозований підхід – ця методика передбачає збір даних з метою виявлення можливих негативних результатів або подій в майбутньому, аналіз системних процесів і середовища, що дозволяє виявляти потенційні небезпечні фактори в майбутньому і розробляти заходи по їх зменшенню.

12. Фактор ризику для безпеки польотів є прогнозованою вірогідністю і серйозністю наслідків або результатів, які викликані існуючим небезпечним чинником.

Фактори ризику оцінюються як прийнятні, тимчасово допустимі або неприпустимі.

Фактори ризику, що оцінені як такі, що відразу потрапляють в зону прийнятних ризиків, є прийнятними, оскільки існують і не вимагають ніяких дій для того, щоб поставити під організаційний контроль і контролювати вірогідність та/або серйозність наслідків небезпечних чинників.

Фактори ризику, що оцінені в зоні допустимих ризиків, прийнятні за умови, що в процесі, наприклад, експлуатації аеродромного метеорологічного обладнання, реалізуються адекватні компенсаційні заходи.

Фактори ризику, що оцінені як такі, що спочатку потрапляють в зону неприпустимих ризиків, неприйнятні ні за яких умов. Вірогідність та/або серйозність наслідків небезпечних факторів мають такий масштаб, а небезпечний потенціал цих факторів становить таку загрозу для безпеки польотів, що потрібні негайні заходи для зменшення ризиків.

При цьому фактори ризику з безпеки польотів, оцінені спочатку як неприпустимі, можуть бути понижені і згодом переміщені в зону допустимих ризиків за умови, що такі ризики контролюватимуться адекватними компенсаційними заходами (додаток 6 до цих Методичних рекомендацій).

13. Провайдер МЕТ здійснює ідентифікацію та оцінку ризиків стосовно всіх змін, що мають місце при метеорологічному обслуговуванні польотів ПС на аеродромі. Дієва система управління ризиками з безпеки польотів, пов'язаних з проведенням змін, є найважливішою вимогою з безпеки польотів.

20. ПРОЦЕДУРА НАДАННЯ СПОВІЩЕНЬ ПРО ПОДІЇ З БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ

1. Сповідання про події з безпеки польотів є дуже важливим інструментом для запобігання авіаційним подіям. Вони сприяють розумінню того, де в авіаційній галузі є ризики для безпеки польотів і допомагають провайдеру МЕТ та ДАСУ, вживати відповідних заходів.

2. Провайдер МЕТ розробляє та використовує процедуру сповіщення про події з безпеки польотів. Ця процедура передбачає:

врахування нормативно-правових актів, які стосуються надання сповіщень про події з безпеки польотів;

визначення порядку надання сповіщень про події з безпеки польотів, зокрема форми надання сповіщень (обсяг інформації), методів (способів) надання сповіщень, засобів, які використовуються для надання сповіщень, та термінів;

визначення персоналу провайдера, який надає сповіщення про події з безпеки польотів;

запровадження та опис порядку аналізу подій та вживання відповідних заходів, які мають охоплювати як мінімум визначення небезпек для безпеки польотів;

складання переліку подій або небезпечних факторів при метеорологічному обслуговуванні, що підлягають обов'язковому сповіщенню (додаток 7 до цих Методичних рекомендацій).

3. Провайдер МЕТ інформує ДАСУ, керівництво аеродрому та організації, які є відповідальні за розробку АСМС та їх складових, про будь які несправності, технічні недоліки, погіршення технічних параметрів, події або інші нестандартні обставини, які загрожують або можуть загрожувати безпеці польотів, але не призвели до інциденту чи серйозного інциденту.

4. Провайдер МЕТ надає ДАСУ, керівництву аеродрому всю необхідну інформацію про події з безпеки польотів, що стали відомі провайдеру МЕТ. Також провайдер МЕТ повідомляє про вжиті заходи для попередження подібних подій у майбутньому.

5. При наявності події з безпеки польотів або виникненні небезпечних факторів всі працівники АМСЦ діють згідно зі своїми посадовими обов'язками, Інструкції з метеорологічного обслуговування польотів ПС на аеродромі та Інструкції надання повідомлень про події при метеорологічному обслуговуванні на аеродромі, яка встановлює процедуру надання сповіщень/повідомлень про події або небезпечні фактори, які можуть виникати при метеорологічному обслуговуванні польотів повітряних суден на аеродромі.

6. Політика провайдера має ефективно забезпечувати надання сповіщень про події з безпеки польотів та чітко визначати принципи та підходи провайдера стосовно недопущення притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб, які подали повідомлення про подію (у тому числі обов'язкові та добровільні), а також осіб, які ненавмисними діями спричинили подію з безпеки польотів.

7. Відповідальність за виконання вимог при наданні сповіщень/повідомлень про події з безпеки польотів при метеорологічному обслуговуванні на аеродромі покладається на начальника АМСЦ.

21. ПРОЦЕДУРА РОЗСЛІДУВАНЬ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ

1. Розслідуванням у сфері безпеки польотів підлягають події, які пов'язані із послугами, що надаються провайдером, виходячи з їх фактичного чи можливого впливу на безпеку польотів.

Провайдер надає необхідну інформацію для розслідування льотних інцидентів та організовує свою діяльність відповідно до існуючих операційних керівництв.

2. Для проведення розслідувань у сфері безпеки польотів провайдер може застосовувати відповідні технічні засоби, обладнання, програмно-апаратне забезпечення, які відповідають цілям та методам розслідування.

3. Провайдер складає План заходів на випадок непередбачуваних обставин. План заходів на випадок обставин, що обмежують або унеможливають надання послуг та/або виконання функцій, визначає необхідні дії персоналу АМСЦ, порядок координації з іншими сторонами (наприклад, підрозділами ДСНС, уповноваженим органом, службою аеронавігаційної інформації, іншими провайдерами, експлуатантами аеродромів, тощо) та перелік альтернативних послуг/функцій, які мають надаватись у випадку значного погіршення або припинення надання послуг/функцій, що може вплинути на виникнення авіаційних подій.

Провайдер переглядає План заходів на випадок непередбачуваних обставин за необхідності, але не рідше, ніж 1 раз на рік.

22. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПРОВАЙДЕРА

1. Провайдер МЕТ впроваджує систему безпеки, як складову частину системи управління, та підтримує її функціонування.

З метою дотримання авіаційної безпеки провайдером розробляється Програма з авіаційної безпеки. Згідно з Програмою на АМСЦ здійснюється наступне:

укладається договір з аеропортом про надання послуг з авіаційної безпеки (патрулювання об'єктів АМСЦ, виготовлення перепусток, захист від актів незаконного втручання);

видається наказ про призначення начальника АМСЦ відповідальним за авіаційну безпеку;

розробляється схема оповіщень персоналу на випадок виникнення кризової ситуації, яка повинна знаходитися на робочих місцях спеціалістів АМСЦ;

розробляється Програма підготовки працівників АМСЦ з авіаційної безпеки та організовується проходження відповідних курсів;

організовується та контролюється захист від кіберзагроз важливих інформаційних авіаційних систем, інформаційно-комунікаційних технологій та оперативних даних, порушення цілісності яких і доступ до яких може створити загрозу безпеці польотів;

вносяться правила з авіаційної безпеки та заходи з її дотримання в Положення про АМСЦ та посадові інструкції фахівців.

2. Кожен працівник АМСЦ має розуміти наслідки актів незаконного втручання і діяти відповідно до Інструкції про порядок дій та взаємодії посадових осіб АМСЦ з персоналом аеропорту у випадках виникнення загрози вчинення акту незаконного втручання.

3. Кожен працівник АМСЦ в інтересах забезпечення авіаційної безпеки суворо дотримується вимог Програми з авіаційної безпеки і при виявленні будь-яких порушень вживає заходи, щодо їх запобігання та своєчасного сповіщення служби авіаційної безпеки на аеродромі.

4. Перевірка знань працівників АМСЦ з питань авіаційної безпеки проводиться начальником АМСЦ в період підготовки до роботи АМСЦ в умовах ВЛП та ОЗП, згідно з Програмою підготовки працівників АМСЦ з авіаційної безпеки, яка складається один раз на рік та погоджується відповідальною особою з авіаційної безпеки на аеродромі.

5. Відповідальність за виконання вимог Програми з авіаційної безпеки покладається на начальника АМСЦ.

23. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕТЕОРОЛОГІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

1. Система управління якістю метеорологічного обслуговування цивільної авіації (далі – СУЯ МОА) провайдера МЕТ має відповідати стандартам забезпечення якості ДСТУ ISO 9001:2015. З метою забезпечення її ефективного функціонування і постійного підвищення її результативності організація повинна:

- визначити необхідні для СУЯ МОА процеси;
- визначити послідовність і взаємодію цих процесів;
- визначити критерії і методи, необхідні для аналізування результативності, виконувати процеси і управління ними;
- забезпечити наявність ресурсів та інформації, здійснювати контроль, вимірювання та аналіз цих процесів;
- виконувати дії, необхідні для одержання запланованих результатів і постійного поліпшення цих процесів.

2. СУЯ МОА має гарантувати, що всі процедури виконуються послідовно та відповідно до застосовних вимог, що забезпечує виявлення та вирішення проблем, а також те, що організація постійно переглядає та покращує свої процедури, продукцію та послуги.

3. СУЯ МОА включає процедури моніторингу результатів діяльності організації, у тому числі такі елементи, як:

- розроблені та задокументовані процедури;
- методи проведення інспекцій та випробувань;
- моніторинг роботи обладнання та операцій;
- внутрішні та зовнішні перевірки;

моніторинг вжитих коригувальних дій;
проведення належних статистичних аналізів у міру потреби.

4. Провайдер МЕТ повинен гарантувати, що політика щодо якості сумісна з системою управління провайдера.